

PEFC EST 1003:2022

**PEFC Eesti jätkusuutliku metsamajandamise standardi eelnõu V2.3
(14.02.2022)**

Autoriõigus

© Eesti Metsasertifitseerimise Nõukogu MTÜ 2022

Käesoleva standardi autoriõigus kuulub MTÜ-le Eesti Metsasertifitseerimise Nõukogu. Dokument on kättesaadav Eesti Metsasertifitseerimise Nõukogu veebilehelt www.pefc.ee.

Käesoleva standardi ühtegi osa ei tohi ärilisel eesmärgil ilma Eesti Metsasertifitseerimise Nõukogu loata mitte üheski vormis ega ühegi vahendiga muuta, reprodutseerida ega kopeerida.

Dokumendi ametlik versioon on eestikeelne, kuid see on tõlgitud ka inglise keelde. Kahtluse korral on siduv eestikeelne dokument. Dokumendi tõlget inglise keelde on võimalik saada Eesti Metsasertifitseerimise Nõukogult.

Dokumendi pealkiri: PEFC Eesti jätkusuutliku metsamajandamise standardi eelnõu V2.3

Dokumendi nimetus: PEFC EST 1003:2022

Kinnitanud: Eesti Metsasertifitseerimise Nõukogu juhatus **Kuupäev:** XX.XX.XXXX

Välja antud: XX.XX.XXXX

Jõustunud: XX.XX.XXXX

Üleminekuperiood: XX.XX.XXXX

Sisukord

Eessõna.....	5
Sissejuhatus.....	6
Standardi rakendamine	7
PEFC jätkusuutlikkuse kriteeriumid.....	7
Sertifitseerimine – standardinõuetele vastavuse tõendamine.....	8
1. Reguleerimisala.....	9
2. Rahvusvahelised normdokumendid	9
3. Mõisted ja määratlused	11
4. PEFC standardi sisu ja nõuded.....	16
5. Juhtimine	18
6. Kavandamine	19
7. Tugi.....	22
8. Metsamajandamine.....	24
8.1. 1. kriteerium. Metsa ja selle ökohüvede hoidmine või asjakohane suurendamine, arvestades metsa panust süsinikuringesse	24
8.2. 2. kriteerium. Metsa kui ökosüsteemi terviklikkuse, elujõulisuse ja ökoloogilise funktsionaalsuse säilitamisele suunatud tegevused	25
8.3. 3. kriteerium. Puidu, mittepuiduliste metsasaaduste ja teiste peamiste ökohüvede tootlikkuse säilitamine või suurendamine	27
8.4. 4. kriteerium. Bioloogilise mitmekesisuse säilitamine, kaitsmine ja asjakohane suurendamine metsas	28
8.5. 5. Kriteerium. Metsa kui keskkonda reguleeriva ökosüsteemi rolli säilitamine ja suurendamine.	31
8.6. 6. Kriteerium. Metsa kultuuriliste ja sotsiaal-majanduslike ökohüvede säilitamine või asjakohane parandamine	32
9. Tulemuslikkuse hindamine.....	34
10. Täiustamine.....	35
Lisa 1. Kohaldatavate õigusaktide loetelu.....	36

Eessõna

PEFC metsasertifitseerimisskeemide tunnustamise programm (*The Programme for the Endorsement of Forest Certification*) on üleilmne, sõltumatu, mittetulunduslik ja valitsusväline juhtiv piirkondlike ja rahvuslike metsasertifitseerimisskeemide liit, mis edendab säästvat metsamajandamist metsasertifitseerimise ja metsapõhiste toodete märgistamise kaudu.

PEFC sertifikaat ja märgistus toodetel kinnitavad, et nende tootmisel kasutatud materjal pärineb jätkusuutlikult majandatud metsast, istandikest, mitte-metsamaal kasvavatelt puudelt või ringlusse võetud puidupõhistest materjalidest. PEFC toimib kogu metsa tarneahelas, tõendades, et vastutustundlike metsamajandamisvõtete tulemusel saadud puidulised ja mittepuidulised metsasaadused on toodetud ökoloogilisi ja sotsiaalseid aspekte järgides.

Eestis tegeleb PEFC põhimõtete elluviimisega MTÜ Eesti Metsasertifitseerimise Nõukogu (edaspidi: EMSN või PEFC-Eesti) eesmärgiga aidata kaasa vastutustundliku ja jätkusuutliku metsanduse põhimõtete rakendamisele ning tõsta oma tegevusega metsaomanike, puitu või puidul põhinevaid materjale kasutava tööstuse, metsandusega seotud huvigruppide ning tarbijate teadlikkust vastutustundlikust metsandusest, tootmisest ja tarbimisest. EMSN on rahvusvahelise katusorganisatsiooni PEFC liige ja vastutab rahvusvahelise PEFC skeemi kohaldamise eest Eestis.

Järgnev standard on osa PEFC Eesti metsasertifitseerimise süsteemist (edaspidi: Eesti skeem). Standardi eesmärk on edendada metsade sertifitseerimisega Eesti metsade jätkusuutlikku arengut ja majandamist, suunates omanikke võtma metsa majandamisel arvesse majanduslikke, ökoloogilisi, sotsiaalseid ja kultuurilisi aspekte. Standard vaadatakse laiapõhjaliste sidusgruppide osalusel läbi vähemalt iga viie aasta tagant ning viiakse vajadusel sisse muudatused.

Pärast jõustumist ja üleminekuaja lõppemist tühistab siinne standard PEFC Eesti Rahvusliku Metsamajandamise standardi 2015. aasta versiooni.

Sissejuhatus

Standard aitab metsaomanikel olla tõhus taastuva ressursi haldaja ning suurendab üldsuse arusaama jätkusuutlikust metsandusest. Standard on koostatud avatud ja läbipaistva protsessi käigus, konsultatsioonide ja paljude huvirühmade konsensusel põhinevate arutelude tulemusena. Standard ja selle täitmist abistav juhendmaterjal täpsustavad jätkusuutliku metsamajandamise nõudeid.

Metsamajandamise standard on metsaomanike jaoks normatiivne dokument, mille täitmine annab õiguse saada PEFC metsamajandamise sertifikaat vastavalt PEFC Eesti metsasertifitseerimise skeemile.

Standard hõlmab nõudeid nii metsade, istandike kui ka mittemetsamaal kasvavate puude majandamisele. Erisused istandike ja mittemetsamaal kasvavatele puude majandamisele on toodud märkustena standardi nõude juures, kui see on asjakohane. Kui nõude juures märget ei ole, rakendub põhinõue.

PEFC-Eesti juhatus moodustas 09. märtsil 2020. aastal metsamajandamise standardi ajakohastamiseks ajutise töörühma. Töörühma töösse kaasati lisaks ekspertidele 26 erineva organisatsiooni esindajad. Töörühma tööd koordineeris sõltumatu moderaator ning tööd korraldas EMSN. Töörühm töötas konsensuse saavutamise põhimõttel, kus ühegi huvirühma ega organisatsiooni huvi ei domineerinud.

Standardi valmimiseks toimus 27 koosolekut ajavahemikus märts 2020 kuni aprill 2022. Kuna metsade majandamine on Eestis olnud avalikkuse kõrgendatud tähelepanu all, olid töörühma liikmed motiveeritud põhjalikult arutama iga standardis käsitletud punkti üheselt mõistetava sõnastuse ning nõuete tegeliku rakendamise vajaduse ja kontrollitavuse üle.

Standardi koostamisel võeti suunaks, et PEFC nõuete täitmine ei looks täiendavat bürokraatiat, vaid oleks organisatsioonile kasulik ja aitaks edendada säästvat metsandust. Iga kirjalikult koostatav ja täidetav dokument PEFC nõuete täitmise tõendamiseks peab andma organisatsioonile lisandväärtust ja protsessikeskne lähenemine aitab parandada tulemuslikkust.

Standardi koostamisel kaotati varem kehtinud erisused suurtele ja väikestele metsaomanikele ning lähtuti asjaolust, et kõigile standardi nõuete täitjatele kehtivad kõik standardi punktid.

Valminud standardis vaadati üle ka bioloogilise mitmekesisuse säilitamise põhimõtted, et need ei muutuks organisatsioonile põhjendamatult koormavaks ja kasutaksid eeskätt ära metsanduslikke teadmisi, mis võimaldavad luua looduses suuremat mitmekesisust.

Esialgne standardi versioon saadeti ülevaatamiseks suuremate sidusorganisatsioonide esindajatele, kelle tagasiside põhjal täiendas töögrupp standardi versiooni enne avalikustamist sisukamaks ja laiapõhjalisemaks.

Standardi rakendamine

Metsamajandamise standardis on kirjeldatud kriteeriumid ja täpsemad nõuded, mille täitmine näitab organisatsiooni tegevuse kooskõla jätkusuutliku ja vastutustundliku metsandusega.

Metsaomaniku tegutsemine määratletud kriteeriumide kohaselt tagab jätkusuutliku metsamajandamise ning kinnitab standardi nõuete täitmist. Eesti metsad on väga erinevad, struktuurilt ja kasvukohalt väga mitmekesised ning erinevad on ka metsamajandamise eesmärgid ja praktikad. Ühtsete nõuetega standard on välja töötatud, arvestades metsamaaomandite erisusi (suurust, paigutust, metsamajandamise eesmärke, kasutatavaid praktikaid ja metsakasutuse intensiivsust).

Standardi nõuete juurde sõnastatud indikaatorid määravad kindlaks vähimad nõutavad tegevused, mis tõendavad nõuete täitmist ja tagavad tegevuste tulemuslikkuse.

Organisatsioon peab oma tegevuse üle arvestust pidama viisil, mis võimaldab tõendada PEFC standardi nõuetele vastavust. Kui PEFC standardis pole nõuete täitmise tõendamiseks kirjaliku fikseerimise kohustust, võib organisatsioon nõuete täitmist tõendada suuliselt. Kui organisatsioonil on lubatud selgitada punkti suuliselt, siis juhul, kui auditi käigus selgub, et see ei ole piisav, on audiitoril õigus nõuda vastava teabe esitamist kirjalikult.

PEFC jätkusuutlikkuse kriteeriumid

Säästev metsamajandamine toimub Eestis viisil, mis tagab metsa elujõulisuse, bioloogilise mitmekesisuse, tootlikkuse ja uuenemisvõime praegu ning võimaldab ka tulevikus täita ökoloogilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi funktsioone, kahjustamata teisi ökosüsteeme.

Standardi ülesehitus lähtub kuuest PEFC rahvusvahelisest jätkusuutlikkuse kriteeriumist:

1. kriteerium. Metsa ja selle ökohüvede hoidmine või asjakohane suurendamine, arvestades metsa panust süsinikuringesse.
2. kriteerium. Metsa ökosüsteemi terviklikkuse, elujõulisuse ja ökoloogilise funktsionaalsuse säilitamisele suunatud tegevused.
3. kriteerium. Puidu, mittepuiduliste metsasaaduste ja teiste ökohüvede tootlikkuse säilitamine või suurendamine.
4. kriteerium. Bioloogilise mitmekesisuse säilitamine, kaitsmine ja asjakohane suurendamine metsa ökosüsteemis.
5. kriteerium. Metsa kui keskkonda reguleeriva ökosüsteemi rolli säilitamine ja suurendamine.
6. kriteerium. Metsa kultuuriliste ja sotsiaal-majanduslike ökohüvede säilitamine või asjakohane parandamine.

Sertifitseerimine – standardinõuetele vastavuse tõendamine

Sertifitseerimine on protsess, mis kinnitab, et metsaomanik majandab metsa vastavalt PEFC nõuetele.

Sertifitseerijad peavad olema erapooletud, sõltumatud ja akrediteeritud.

Sertifitseerijate akrediteerimist viib Eestis läbi MTÜ Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus, kes on ühtlasi ka Euroopa akrediteerimiskoostöö organisatsiooni liige. Teistes riikides viib sertifitseerijate akrediteerimist läbi kohalik PEFC poolt tunnustatud akrediteerimisasutus, kes on Rahvusvahelise Akrediteerimisfoorumi liige.

Organisatsioonid, kes soovivad taotleda PEFC-sertifitseerimist, peavad tõendama vastavust PEFC standardile. Kui vastavus on tõendatud, väljastab sertifitseerija kuni viis aastat kehtiva sertifikaadi ning organisatsioon saab õiguse nimetada end PEFC-sertifitseerituks ja kasutada PEFC märgist.

Sertifikaadi aegumisel peab sertifikaadi omanik taotlema uut sertifitseerimist. Lisaks kontrollitakse iga-aastaste auditite käigus jätkuvat vastavust PEFC nõuetele.

Sertifitseeritud organisatsiooni vastu esitatud kaebustega tegeletakse vastavalt sertifitseerijate kehtestatud kaebuste ja apellatsioonide korrale. Kui probleeme ei suudeta lahendada, lahendatakse need vastavalt rahvusliku akrediteerimisasutuse kaebuste ja apellatsioonide lahendamise korrale, edasisel vajadusel vastavalt kolmanda tasandi – Euroopa akrediteerimiskoostöö organisatsiooni – apellatsioonide lahendamise korrale.

PEFC Eesti Metsasertifitseerimise Skeemi standardite või nende haldamisega seotud kaebustega tegeleb MTÜ Eesti Metsasertifitseerimise Nõukogu (PEFC-Eesti).

1. Reguleerimisala

PEFC Eesti **jätksuutliku metsamajandamise** standard (edaspidi **PEFC standard**) hõlmab PEFC rahvusvahelisi jätkusuutlikkuse tunnuseid, mille alusel rahvusvaheline PEFC tunnustab **jätksuutlikku metsamajandamist** Eestis. **PEFC standardi** nõudeid rakendatakse **metsamaal**. Standardit on õigus rakendada ka **istandikes** ja **mittemetsamaal**. Nõuded kehtivad metsaomanikele ja -majandajatele, samuti nende töövõtjatele, kes tegutsevad **serditud alal**. Nõuded hõlmavad kõiki tegevusi, mis on seotud **jätksuutliku metsamajandamise** ja **ökohüvede** võimaldamisega.

2. Rahvusvahelised normdokumendid

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (**ILO**) ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse konventsioon nr 87, 1948.

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (**ILO**) sunniviisilise või kohustusliku töö konventsioon nr 29, 1930.

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (**ILO**) organiseerumisõiguse ja kollektiivlääbirääkimisõiguse kaitse konventsioon nr 98, 1949.

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (**ILO**) mees- ja naistöötajate võrdse tasustamise kohta võrdväärse töö eest konventsioon nr 100, 1951.

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (**ILO**) sunniviisilise töö kaotamise konventsioon nr 105, 1957.

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (**ILO**) töö- ja kutsealast diskrimineerimist käsitlev konventsioon nr 111, 1958.

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (**ILO**) töötajate esindajatele ettevõttes võimaldatava kaitse ja soodustuste konventsioon nr 135, 1971.

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (**ILO**) töölevõetava isiku vanuse alammäära konventsioon nr 138, 1973.

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (**ILO**) rahvusvaheliste tööstandardite täitmist edendavate kolmepoolsete konsultatsioonide konventsioon nr 144, 1976.

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (**ILO**) lapsele sobimatu töö ja muu talle sobimatu tegevuse viivitamatu keelustamise konventsioon nr 182, 1999.

ISO/IEC 17021-1, Vastavushindamine. Nõuded juhtimissüsteemide auditit ja sertifitseerimist teostavatele asutustele. 1. osa. Nõuded.

ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon, 1948.

Püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsioon, 1998.

Loodusliku loomastiku ja taimestiku ohustatud liikidega rahvusvahelise kaubanduse konventsioon (CITES), ELT L 75, 2015

Euroopa maastikukonventsioon, Euroopa Nõukogu 176, 2000

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta määrus (EL) nr 492/2011 töötajate liikumisvabaduse kohta liidu piires

Rahvusvaheline taimekaitsekonventsioon, 1997

Metsloomade rändliikide kaitse konventsioon, 1982

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, 2009/147/EÜ, 2009, loodusliku linnustiku kaitse kohta

EÜ Nõukogu Direktiiv 92/43/EMÜ, 21. mai 1992, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta

PEFC ST 1001, Standardi koostamine. Nõuded.

PEFC ST 1002, Metsamajandamise rühmasertifitseerimine. Nõuded.

PEFC GD 1007, Rahvuslike skeemide kinnitamine ja vastastikune tunnustamine ning läbivaatamine.

PEFC ST 2002, Metsapõhiste toodete tarneahel. Nõuded.

ISO 2. juhend. Standardiseerimine ja seotud tegevused. Põhimõisted.

PEFC EST 1001, Standardi koostamine. Nõuded.

Euroopa Liidu puidumäärus (European Union Timber Regulation (EUTR))

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 1143/2014, 22. oktoober 2014, looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide sissetoomise ja levimise ennetamise ja ohjamise kohta

Ramsari (1971) konventsioon rahvusvaheliste märgalade kohta, eriti veelindude konventsioon

Rio de Janeiro (1992) bioloogilise mitmekesisuse konventsioon

Berni (1979) konventsioon Euroopa floora ja fauna ning nende elupaikade kaitse kohta

3. Mõisted ja määratlused

Auditeeritav üksus: organisatsioonile kuuluv **serditud ala** või selle osa, kus viiakse läbi PEFC audit. (allikas: ST tööühm)

EMSN (ka PEFC-Eesti): Eesti Metsasertifitseerimise Nõukogu.

ILO aluskonventsioonid: Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (*International Labour Organization*, lühend **ILO**) haldusnõukogu on nimetanud aluskonventsioonideks kaheksa konventsiooni (**ILO** 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 ja 182), mis kirjeldavad töötamisega seotud põhimõtteid ja õigusi. (allikas: ST tööühm)

Istandik: ala mittemetsamaal, kus puid ja põõsaid kasvatatakse regulaarse seaduga ning majandatakse intensiivselt ühevanuselistena. (allikas: ST tööühm ja metsaseadus)

Märkus: **Istandikes** ei rakendata metsaseadust. **Istandikeks** ei loeta pärismaiste puuliikidega uuendatud raiesmikke ja metsastatud mittemetsamaad (nt karjäärid, põllumajanduslik maa), v.a kui **organisatsioon** on metsastatud mittemetsamaa kasutamise otstarbeks määratlenud **istandiku**. (allikas: ST tööühm)

Juhtimissüsteem: organisatsiooni töökorraldus, mis aitab tagada püstitatud eesmärkide järjepidevat saavutamist ning aitab kaasa **jätkusuutlikule metsamajandamisele** ja **ökohüvede** võimaldamisele. See eeldab protsesside kavandamist, kinnitamist, täitmist, kontrollimist ja täiustamist. (allikas: ST tööühm)

Jätkusuutlik ehk kestlik metsamajandamine: metsa majandamine viisil, mis tagab metsa elujõulisuse, bioloogilise mitmekesisuse, tootlikkuse ja uuenemisvõime praegu ning võimaldab ka tulevikus täita ökoloogilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi funktsioone, kahjustamata teisi **ökosüsteeme**. Kasutatakse ka mõisteid säästev metsandus või säästlik metsandus. (allikas: ST tööühm, Keskkonnaministeerium, 2021)

Kaitsealused liigid: looduskaitsealadest tulenevad I, II ja III kategooria liigid. (allikas: ST tööühm)

Keskkonda tasakaalustava funktsiooniga mets: **mets**, mis leevendab äärmuslikke looduslikke protsesse, nt erosiooni vähendav mets järskudel nõlvadel ja üleujutusi puhverdav lammimets. Tasakaalustavat funktsiooni täidavad ka **puhverribad**.

Keskkonnakaitsealuse funktsiooniga mets: inimtegevuse eest keskkonda kaitsev **mets**, nt ranna ja kalda piiranguvöönd (veekaitsemets), kaitseala või püsielupaiga piiranguvöönd (loodusreservaati või sihtkaitsevööndit puhverdav ala).

Kohalikud kogukonnad: **serditud alaga** vahetult piirneval alal või piisavalt lähedal elavad kohalikud inimesed, kellel on sõnastatud ühised metsamajandamisega seotud eesmärgid ja määratud kõneisik. (allikas: ST tööühm)

Kontrollitud põletamine: maastikupõlengul vastutule tegemine, raidmete vallides ja ülepinnaline põletamine või elupaigatingimuste loomine **kaitsealustele liikidele** looduskaitsealasel eesmärgil korraldatud põletamise teel. (allikas: ST tööühm)

Kultiveerimismaterjal: metsapuu seemned, metsataimed ja metsataimede osad. (allikas: keskkonnaministri määrus nr 20 „Metsa uuendamisel kasutada lubatud kultiveerimismaterjali päritolu“)

Maastik: tajutava ruumilise ulatusega sotsiaal-ökoloogiline süsteem, mida määravad ja mõjutavad ökoloogilised, ajaloolised, majanduslikud ja kultuurilised protsessid. **Maastik** koosneb looduslike ja/või inimeste mõjutatud **ökosüsteemide** mosaiigist, mida iseloomustab erinevate objektide (sh pinnavormide, veekogude, taimkatte, maakasutuse, asustuste ja taristu) omavaheline paigutus. (allikas: ST tööühm, Scherr et al. 2013)

Mets: **ökosüsteem**, mis koosneb **metsamaast**, sellel kasvavast taimestikust, seal elunevast loomastikust ja mikroelustikust. (allikas: metsaseadus, ST tööühm)

Metsamaa: maa, mis on **metsamaa** kõlvikuna kantud maakatastrisse või maatükk pindalaga vähemalt 0,1 hektarit, millel kasvavad puittaimed kõrgusega vähemalt 1,3 meetrit ja puuvõrade liitusega vähemalt 30%. **Metsamaaks** ei loeta põõsastikke, puisniite, hekke, õuemaid, elamumaid, parke, kalmistuid, haljasalasid, marja- ja viljapuuaeda, taimlaid, puukoole, aiandeid, dendraariumeid, arboreetumeid, puu- ja põõsa**istandikke**, põllumajanduslikke maid ning taristu aluseid maid. (allikas: ST tööühm ja metsaseadus)

Metsaparandustaristu: teed, sillad, truubid, kraavid, mulded. (allikas: ST tööühm)

Metsamajandamistööd: **metsa** korraldamine, uuendamine, kasvatamine, metsakaitse, **puidu** varumine ning teiste **ökohüvede** varumine ja võimaldamine nii **metsamaal** kui **mittemetsamaal**. (allikas: ST tööühm). Eristatakse ka **suuremahulist metsamajandamistööd**.

Metsaparandustööd: kuivendussüsteemi ja tee ehitamine, rekonstrueerimine, uuendamine ja hooldamine maa viljelusväärtuse säilitamiseks, suurendamiseks või looduskeskkonna kaitseks nii **metsamaal** kui **mittemetsamaal**. (allikas: ST tööühm ja maaparandusseadus)

Metsastamine: **metsa** rajamine mittemetsamaale istutamise, külvamise või looduslikule uuenemisele kaasaaitamise teel. Metsastamise eesmärk on muuta maakasutust **mittemetsamaast metsamaaks**. (allikas: ST tööühm)

Metsa struktuur: puude ja teiste taimede liigiline koosseis ja kolmemõõtmeline paigutus koos teiste keskkonda loovate tingimustega nagu muld, pinnavormid, veekogud jmt, mida vaadeldakse mikro-, puistu- või maastikuskaalas. Tüüpilised **metsa** struktuurielemendid on puude liigiline koosseis ja vanuseline jaotus, surnud **puit**, õõnsustega puud, põlised puud, mikropinnavormid, rinded ja häilud, nektari ja/või õietolmu tõttu tolmeldajatele väärtuslikud puud, põõsad ja teised taimed (nt paakspuu, toomingas, paju, remmelgas, sarapuu, pärn, tamm, vaher, põdrakanep, vaarikas) ning struktuurielementide paigutuse homogeensus või ebaühtlus. Struktuurielemendid moodustavad mikroelupaiku ülejäänud elustikule. (allikas: ST tööühm)

Mittemetsamaa: **mittemetsamaa** jaguneb: **tehislikuks/kultuuriliseks mittemetsamaaks** (nt hekid, õuemaad, elamumaid, pargid, kalmistud, haljasalad, marja- ja viljapuuaiad, **istandikud**, taimlad, puukoolid, aiandid, dendraariumid, arboreetumid, põllumajanduslikud maad, võsastunud/puudega põllumaad ja kultuurrohumaad, seemlad, taristu alused maad) ning **(pool-)looduslikuks mittemetsamaaks** (nt sood, puisrabad, puisniidud, kadastikud,

võsastunud/puudega püsirohumaad, valdavalt lagedad nõmmed ja lited). (allikas: ST tööühm)

Mittemetsamaal kasvavad puud: puud, mis kasvavad kas üksikult või grupiti:

- a) **istandikes** ja teistel **tehislik/kultuurilistel mittemetsamaadel**,
- b) **(pool-)looduslikul mittemetsamaal**, kus kasvavad valdavalt kodumaised puu- ja põõsaliigid.

Mittepuidulised metsasaadused: jõulupuud, vihad, pähklid, marjad, seemned, ulukid, mesi jne, mis võivad pärineda ka **istandikest** ja **mittemetsamaalt**. (allikas: ST tööühm)

Muinsuskaitseline maastik: riikliku kaitse alla võetud kultuuriväärtusega maa-ala, ajalooline asula või selle osa või inimese ja looduse koosmõjul väljakujunenud **kultuurimaastik** (nt ajaloolised põllud, linnamäed, muinaskülad). (allikas: ST tööühm ja muinsuskaitseeadus)

Mõjutatud sidusrühm: inimeste grupp, keda otseselt mõjutab **organisatsiooni** tegevus. Sidusrühmadeks on: **kohalikud kogukonnad**, **organisatsiooni** töötajad, vahetud naabrid, piirkondlikud ettevõtjad, valitsusasutused, kohalikud omavalitsused, kliendid ja tarnijad. (allikas: ST tööühm)

Organisatsioon: juriidiline või füüsiline isik, kes omab **PEFC sertifikaati** või taotleb sertimist ja vastutab **PEFC standardi** nõuete täitmise eest. (allikas: ST tööühm)

Peamine ökohüve: **organisatsiooni** poolt deklareeritud **ökohüve** liik, mida **organisatsioon** kasutab äri- või muudel eesmärkidel (nt loodusturismi ettevõtetele linnuvaatluse või virgestusvõimaluse kui sotsiaalse hüve pakkumine, mille eesmärk võib olla, aga ei pea olema rahalise tulu teenimine). (allikas: ST tööühm)

PEFC-Eesti: vt **EMSN**

PEFC sertifikaat (ka PEFC sert): akrediteeritud sertija poolt väljastatud dokument, mis kinnitab, et **organisatsioon** vastab **PEFC standardi** nõuetele. (allikas: ST tööühm)

PEFC standard: PEFC Eesti **jätksuutliku metsamajandamise** standard. (allikas: ST tööühm)

PEFC tarneahela sertifikaat: akrediteeritud sertija poolt väljastatud dokument, mis kinnitab, et **organisatsioon** vastab PEFC rahvusvahelise standardi PEFC ST 2002:2020 (Metsa- ja puupõhiste toodete tarneahel. Nõuded) nõuetele. (allikas: ST tööühm)

PEFC väide: müügi- ja tardedokumentides **serditud alalt** pärineva **puidu** või **mittepuiduliste metsasaaduste** või teiste **ökohüvede** kohta esitatud väide. **PEFC väited** on: „100% PEFC-sertifitseeritud“ ja/või „100% PEFC Certified“. (allikas: ST tööühm)

Puhverriba: püsiva taimkattega (eelkõige puudest ja põõsastest koosnev) vöönd (perifeerne tsoon), mis asub kahe (või enama) erineva maakasutusega ala vahel ning kus rakendatakse spetsiaalseid majandusvõtteid teatud funktsioonide tagamiseks. **Puhverriba** ülesandeks on vähendada majandustegevuse ülepiirilisi mõjusid, tagada osaline keskkonna või struktuuride säilimine majandataval alal ja naaberalade ökoloogiline sidusus, pakkuda turvalist kasvukohta taimedele ja/või elupaika (ja toitumisala) loomadele, lindudele ja ülejäänud

metsaelustikule ning pakkuda/säilitada **maastiku** esteetilist väärtust. **Puhverribale** on jäetud kasvama vähemalt põõsad, järelkasv ja teise rinde puud (esimest rinnet võib jätta, kui selleks on vajadus). Veekogu **puhverriba** on püsiva taimkattega võõnd loodusliku veekogu ääres kalda erosiooni, hajuheite, setete ja toitainete veekogusse kandumise vältimiseks ja kalda stabiliseerimiseks. Puhverriba võib moodustada ka väljaarenenud rohukamaraga niiduilmeline kooslus.

Puistu koosseis: puistu puuliigiline jaotus täisprotsentides rinnete kaupa. Standardis kasutatakse puistuelemendi koosseisukordaja määramiseks puuliikide tagavara suhet vastava rinde üldisesse tagavarasse, noorendike, selgusetu alade ja järelkasvu koosseisuna kasutatakse puude arvu omavahelist suhet. Vähetootlikul metsamaal ja põõsarinde koosseisukordajate kirjeldamisel kasutatakse võrade liituse osakaalu. (allikas ST tööühm ja Keskkonnaministri määrus nr 2 „Metsa korraldamise juhend“)

Märkus: Ökoloogilistes metsakirjeldustes kasutatakse puistu kirjeldamisel ka puuliikide liituste osakaalusid. (allikas: ST tööühm)

Puit: ümarpuit ja energiapuit (raidmed, tüvesed, kännud) ning nendest toodetud hakkpuit. (allikas ST tööühm)

Puittoodete asendusefekt: näitab kui palju inimtekkelisi süsinikuheitmeid hoitakse kokku, asendades mittepuidulisest materjalist (eelkõige betoonist, terasest või fossiilsetest maavaradest) tooted **puidust** tehtud toodetega. Asendusefekti juures tuleb arvestada kõiki tekkivaid süsinikuheitmeid nii mittepuidulise kui **puidust** valmistatud toote valmistamisel ja kasutamisel. Asendusefekti abil on võimalik hinnata puittoodete mõju kliimamuutuste leevendamisel. (allikas ST tööühm)

Põline metsamaa: maa, mis on järjepidevalt olnud **metsamaa** vähemalt alates 19. sajandi lõpust. (allikas: ST tööühm)

Märkus: Aluseks võib olla maakatte määratlus Vene üheverstasel topokaardil, kuid täpsustada saab nii varasemate kui hilisemate kaardimaterjalide abil.

Serditud ala: **organisatsiooni** omanduses ja/või valduses olev ala, mille suhtes kohaldatakse **PEFC standardi** nõudeid. (allikas: ST tööühm)

Suuremahulised metsamajandamistööd: kuivendussüsteemi ning tee ehitamine ja rekonstrueerimine ning suurepindalised uuendusraied, mille olulised mõjud ulatuvad **serditud alast** väljapoole. (allikas: ST tööühm)

Taimekaitsevahend: preparaat, mida kasutatakse puude ja teiste taimede ja **puidu** kaitseks kahjurite eest või kahjurite tõrjeks või nende kahjutuks muutmiseks. (allikas: ST tööühm)

Tegevuskava: dokument, dokumentide kogum ja/või elektrooniliste andmete kogum, mille abil **organisatsioon** kirjeldab oma **metsa** ning **metsa** majandamise ja **peamiste ökohüvede** kasutamise eesmärgi ja põhimõtteid. (allikas: ST tööühm)

Märkus: **Tegevuskava** all ei peeta silmas metsamajandamiskava metsaseaduse tähenduses.

Äriline mittepuiduline metsasaadus: organisatsiooni poolt deklareeritud **mittepuiduline metsasaadus**, mida **organisatsioon** kasutab ärilistel eesmärkidel. (allikas: ST töörühm)

Ökohüve: materiaalne ja/või mittemateriaalne väärtus, mida **ökosüsteem** inimestele pakub. Kasutatakse ka mõisteid ökosüsteemiteenus või looduse hüve. (allikas: ST töörühm)

Märkus: **Ökohüve** jaguneb materiaalseks ja mittemateriaalseks **ökohüveks**. Materiaalne **ökohüve** jaguneb **puiduks** ja **mittepuidulisteks metsasaadusteks**. **Puit** on ümarpuit ja energiapuit (raidmed, tüvesed, kännud) ning nendest toodetud hakkpuit. **Mittepuidulised metsasaadused** on jõulupuud, vihad, pähklid, marjad, seemned, ulukid, mesi jne. Mittemateriaalsed **ökohüved** on reguleerivad- või tugiteenused (nt mullateke, fotosüntees, aineringe, veerežiim, keskkonnakaitsefunktsioon, keskkonda tasakaalustav funktsioon) ja kultuuriteenused (nt võimalus puhata, looduses liikuda, elamusväärtus).

Ökoloogiline ajalis-ruumiline sidusus: ökosüsteemi maastikuline struktuur ja struktuurilelementide ruumiline ühendatus ning nende ajaline järjepidevus, mis toetavad liikide levimist, isendite liikumist, omavahelisest kontakteerumist (otseselt või vahendajate kaudu) ja/või liikide püsimumist piirkonnas. (allikas: ST töörühm)

Ökoloogiliselt väärtuslik mets: **mets**, mis hõlmab haruldasi, tundlikke ja esinduslikke **metsa ökosüsteeme**, mis kas ise või võrgustikus aitavad oluliselt kaasa **ökosüsteemi** tootlikkusele, bioloogilisele mitmekesisusele ja vastupidavusele. **Ökoloogiliselt väärtuslikuks metsaks** on loodusreservaadid, kaitsealade ja püsielupaikade sihtkaitsevööndid ja piiranguvööndid, hoiualad, I kategooria liikide registreeritud leiukohad ja omaniku poolt vabatahtlikult ökoloogiliselt väärtuslikuks määratud **mets**, mis on kirjeldatud tegevuskavas. **Ökoloogiliselt väärtuslikuks metsaks** võib määratleda ka riiklikus registris oleva vääriselupaiga või metsa osa, millele **organisatsioon** on ise määratlenud väärtuslikkuse tunnused. (allikas: ST töörühm)

Ökoloogiliselt väärtuslik mittemetsamaa: olulise kuivenduse mõjuta lagedad sood (madalsood, siirdesood, rabad), kuivenduse ja olulise põlluharimise mõjuta poollooduslikud rohumaad (rannaniidud, lamminiidud, aruniidud, loopealsed, sooniidud), nõmmed ja luited ning mittemetsamaal asuvad loodusreservaadid, kaitsealade ja püsielupaikade sihtkaitse- ning piiranguvööndid, hoiualad, I kategooria liikide registreeritud leiukohad ja omaniku poolt vabatahtlikult ökoloogiliselt väärtuslikuks määratud mittemetsamaa. (allikas: ST töörühm)

Ökosüsteem: elusorganismidest ja eluta keskkonnast koosnev ja nende vastastikustel seostel põhinev funktsionaalne kompleks. (allikas: Bioloogilise mitmekesisuse konventsioon, 1992, artikkel 2)

4. PEFC standardi sisu ja nõuded

4.1. PEFC standardi üldpõhimõtted:

- 4.1.1. **PEFC standardi** nõuded kehtivad **serditud alal** kõikide tegevuste kohta, mis mõjutavad **organisatsiooni** PEFC nõuetele vastavust.
- 4.1.2. **Organisatsioon** võib sertifitseerimisel osaleda volitatud isiku kaudu, kuid **organisatsioon** peab olema teadlik sertifitseerimisega kaasnevatest kohustustest.
- 4.1.3. **PEFC sertifikaat** hõlmab kogu **organisatsiooni** omanduses ja/või valduses olevat **metsamaad**, kus kohaldub metsaseadus, ning **organisatsiooni** poolt määratud **istandikke** ja teisi **mittemetsamaid**. **Metsamaa** osaline sertimine ei ole lubatud (erandina on lubatud arvestusest välja jätta **metsamaa**, kus ei kohaldata metsaseadust).
- 4.1.4. **Organisatsioon** peab **PEFC standardi** nõudeid järgima kogu **organisatsiooni** omanduses ja/või valduses oleval **metsamaal** ja **organisatsiooni** poolt **PEFC sertimiseks** määratud **istandikes** ja teistel **mittemetsamaadel**.
- 4.1.5. Nõuded, mis on kehtestatud **metsale** või **metsamaale**, kehtivad ka **istandikus**, **mittemetsamaal** ja **mittemetsamaal kasvavate puude** kohta, kui nõudes ei ole sätestatud teisiti. Tehislikul/kultuurilisel **mittemetsamaal** kasvavate puude sertimisel rakenduvad **istandiku** nõuded.
- 4.1.6. Kui kinnisasja omandi või valduse osas esineb põhjendatud vaideid, siis ei kuulu vaidlusalune ala sertimisele ning sealt pärit **puitu**, **mittepuidulisi metsasaadusi** ja teisi **ökohüvesid** ei tohi turustada **PEFC väitega**, kuniks vaie on lahendatud.
- 4.1.7. Kui kehtivat **PEFC sertifikaati** omav **organisatsioon** omandab ja/või suurendab valduses olevaid metsamaid, siis käsitletakse ka neid **serditud alana**.
- 4.1.8. **Organisatsioon** ei vastuta kooskõlastamata tegevuste eest, mis on läbi viidud kolmandate isikute poolt **organisatsiooni** maal ja/või enne omandamist eelmise omaniku poolt. **Organisatsioon** peab sellistest tegevustest põhjustatud puudused võimalusel kõrvaldama ja **PEFC standardi** nõuetega vastavusse viima ühe aasta jooksul alates kinnisasja omandamisest või mõjuvate põhjuste korral määrama pikema tähtaja.
- 4.1.9. **Organisatsioon** peab oma tegevuse üle arvestust pidama viisil, mis võimaldab tõendada **PEFC standardi** nõuetele vastavust.
- 4.1.10. **PEFC väiteid** toodete pärinemise kohta **serditud alalt** võivad kasutada üksnes **organisatsioonid**, kellele on omistatud **PEFC sert**.
- 4.1.11. **Organisatsioonil** on õigus omistada **puidule**, **mittepuidulistele metsasaadustele** ja **peamistele ökohüvedele** **PEFC väidet**, teavitamaks kliente ja tarbijaid, et toode pärineb **serditud alalt**.

- 4.1.12. **PEFC väidet** tohib kasutada ainult **serditud alalt** pärineva ümarpuidu, hakkpuidu, energiapuidu ja **mittepuiduliste metsasaaduste** ning teiste **peamiste ökohüvede** puhul.
- 4.1.13. Kui **PEFC standardis** pole nõuete täitmise piirnorme täpsustatud, siis kehtivad õigusaktides sätestatud nõuded.
- 4.1.14. Kui **PEFC standardis** pole nõuete täitmise tõendamiseks kirjaliku fikseerimise kohustust, võib **organisatsioon** nõuete täitmist tõendada suuliselt. Kui **organisatsioonil** on lubatud selgitada punkti suuliselt, siis juhul, kui auditi käigus selgub, et see ei ole piisav, on audiitoril õigus nõuda vastava teabe esitamist kirjalikult.
- 4.1.15. Auditeerimisel jälgitakse **PEFC standardi metsamajandamistöode ja metsaparandustööde** nõuete täitmist indikaatorite abil. Indikaatori kasutamine auditeerimisel peab olema aja- ja asjakohane ning lähtuma metsatüübist, tehtava töö eesmärgist, maakasutuse ajaloost ja teistest eripäradest.
- 4.2. **Istandiku** ja teiste **mittemetsamaade** majandamisel järgitakse Head Põllumajandustava. Auditeerimisel võib kahtluste või kaebuste korral kontrollida ettekirjutuste olemasolu PRIA ja PTA registritest.

5. Juhtimine

- 5.1. **Organisatsioon** kohustub järgima **PEFC standardit** ja teisi kohaldatavaid PEFC nõudeid.
- 5.2. **Organisatsioon** kinnitab **PEFC standardi** nõuete järgimist ning kinnitus peab olema avalikkusele kättesaadav **organisatsiooni** või **EMSNI** kodulehel või mõnes teises avalikkusele kättesaadavas registris/andmebaasis.

Indikaatorid: Kinnitus on avaldatud **organisatsiooni** või **EMSNI** kodulehel või mõnes teises avalikkusele kättesaadavas registris/andmebaasis.

5.3. Organisatsiooni juhtimissüsteem

- 5.3.1. **Juhtimissüsteem** peab sisaldama **metsamajandamistööde** kavandamise, korraldamise, tegemise, seiramise ja tulemuste hindamise ning **metsamajandamistööde** sotsiaalsete, keskkonnakaitseliste ja majanduslike mõjude hindamise põhimõtteid.
- 5.3.2. **Organisatsioon** peab süstemaatiliselt täiustama **juhtimissüsteemi** vastavalt **jätkusuutliku metsamajandamise** nõuetele.
- 5.3.3. **Organisatsioon** peab välja töötama **juhtimissüsteemi** põhimõtted ja määrama **PEFC standardi** nõuete eest vastutaja(d).

Märkus: Kui organisatsiooniks on füüsiline isik, siis on ta vaikimisi **PEFC standardi** nõuete eest vastutaja, kui ta ei ole selleks volitanud kedagi teist.

Indikaatorid: **Juhtimissüsteemi** põhimõtted on välja töötatud ja vastutaja(d) määratud. Organisatsioon on võimeline esitama vähemalt järgnevat teavet: **organisatsiooni** struktuur, **PEFC standardi** nõuete eest vastutaja(d), dokumentide ohjamise põhimõtted, **kohaliku kogukonnaga** suhtlemise põhimõtted, sisekontrolli läbiviimise põhimõtted, vaidluste ja kaebuste lahendamise põhimõtted.

6. Kavandamine

6.1. Riske ja võimalusi arvestavad tegevused

- 6.1.1. **Organisatsioon** peab hindama oma tegevusega seotud riske ja võimalusi, et tagada vastavus **PEFC standardi** nõuetele. Riskide ja võimaluste hindamine peab olema aja- ja asjakohane.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on riskide ja võimaluste hindamiseks metoodika. Riskid ja võimalused on hinnatud.

6.2. Mõjutatud sidusrühmad

- 6.2.1. **Organisatsioon** peab määratlema **metsamajandamistöödest mõjutatud sidusrühmad** ning nende võimalikud vajadused ja ootused.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on välja toodud **mõjutatud sidusrühmad**, nende võimalikud vajadused ja ootused.

6.3. Tegevuskava

- 6.3.1. **Organisatsioonil** peab olema aja- ja asjakohane ülevaade oma **metsast**.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on **mets** inventeeritud ja kaardistatud vastavalt õigusaktidele ja kehtestatud planeeringutele. **Organisatsioonil** on sõnastatud põhimõtted, kuidas tagada **metsa** aja- ja asjakohased inventeerimisandmed.

- 6.3.2. **Organisatsioon** peab sõnastama metsamajandamise põhimõtted, millega toetatakse **metsa** kui **ökosüsteemi** head seisundit pikaajaliselt.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on sõnastatud põhimõtted, millega ta vähendab riske **metsa** kui **ökosüsteemi** kahjustamiseks ja seisundi halvenemiseks ning põhimõtted millega toetatakse **metsa** kui ökosüsteemi pikaajalise hea seisundi tagamist.

- 6.3.3. **Tegevuskava** peab sisaldama vähemalt:

- a) kohustust järgida **PEFC standardi** nõudeid;
- b) maatükkide kasutamise otstarvet;
- c) maatükkide planeeritavaid kasutusviise;
- d) kokkuvõtet **metsa** kirjeldavatest andmetest (sh maakasutuse pindalaline jaotus, puistu arenguklasside pindalad peapuuliikide lõikes, **ökoloogiliselt väärtusliku metsa** ja **ökoloogiliselt väärtusliku mittemetsamaa** pindala ja/või osakaal), olulise **keskkonnakaitse funktsiooniga metsa**, **keskkonda tasakaalustava funktsiooniga metsa** ja **kultuuriliste väärtustega metsa** olemasolu);
- e) **jätksuutliku metsamajandamise** pikaajalisi eesmärke;
- f) keskmist aastast raiepindala ja/või -mahtu.

Indikaatorid:

Punkt a): Kinnitav lause on leitav **organisatsiooni** kodulehel, **EMSNi** kodulehel, või mõnes teises avalikkusele kättesaadavas registris/andmebaasis.

Punkt b): **Organisatsioonil** on määratletud maatükkide otstarve.

Punkt c): **Organisatsioonil** on määratletud maatükkide kasutusviisid.

Punkt d): **Organisatsioonil** on kirjalik (sh andmebaasid) kokkuvõte **metsa** kirjeldavatest andmetest.

Punkt e): **Organisatsioon** on kirjalikult sõnastanud **jätkusuutliku metsamajandamise** pikaajalised eesmärgid.

Punkt f): **Organisatsioon** on esitanud keskmised aastased raiepindalad ja/või -mahud.

- 6.3.4. Kui **organisatsioon** tegeleb **äriliste mittepuiduliste metsasaaduste** ja teiste **peamiste ökohüvede** pakkumisega, siis tuleb esitada ka **organisatsiooni äriliste mittepuiduliste metsasaaduste** ja teiste **peamiste ökohüvede** aastaseid planeeritavaid kasutusmahud ja/või -pindala, mis tagavad nende pikaajalise jätkusuutlikkuse.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on välja töötatud **äriliste mittepuiduliste metsasaaduste** ja teiste **peamiste ökohüvede** jätkusuutlikkuse hindamise põhimõtted. **Organisatsioon** on esitanud aastased jätkusuutlikud kasutusmahud ja/või -pindalad.

- 6.3.5. **Metsamajandamistöode** kavandamisel ja **metsa** majandamisel lähtutakse teaduspõhisest lähenemisest ja tuginetakse varasemale heale praktikale.

Indikaatorid: **Organisatsioon** kirjeldab kasutatavaid praktikaid ja selgitab vajadusel, kuidas kasutatakse metsanduslikke alusteadmisi ja uuemat teaduspõhist teavet metsamajandustöödel.

- 6.3.6. **Organisatsioon** avalikustab **tegevuskava** kokkuvõtte, mis sisaldab vähemalt:

- a) kohustust järgida **PEFC standardi** nõudeid;
- b) **organisatsiooni** metsamajandamise pikaajalisi eesmäärke ja kokkuvõtet metsamajandamise põhimõtetest;
- c) eelneva PEFC auditi kokkuvõtet.

Märkus: **Tegevuskava** kokkuvõttest peab välja jätma konfidentsiaalsed andmed, mille avalikustamine on õigusaktidega piiratud (nt looduskaitsepiirangud, isikuandmed) ja auditi aruande konfidentsiaalsed andmed.

Indikaatorid: Teave on avalikustatud **organisatsiooni** ja/või **EMSNi** kodulehel või mõnes teises avalikkusele kättesaadavas registris/andmebaasis.

6.4. Vastavusnõuded

6.3.1. Õigusnormidele vastavus

6.4.1.1. **Organisatsiooni** tegevus peab olema õigusaktidega kooskõlas.

6.4.1.2. **Organisatsioon** peab rakendama abinõusid, et ära hoida **metsas** ebaseaduslikke tegevusi.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on põhimõtted, millega tagatakse kõigi töötajate asja- ja ajakohased teadmised ja tegevuste vastavus õigusaktidele ning millega hoitakse **metsas** ära ebaseaduslikud tegevused.

6.4.2. Maaga seotud õigused

- 6.4.2.1. **Organisatsiooni** iga kinnisasja omandi- või valdusõigus peab olema üheselt tõendatud.

Indikaatorid: Omandi- või valdusõigus on tõendatud.

6.4.3. Töetervishoid, tööohutus ja töötingimused

- 6.4.3.1. **Metsamajandamistöid** tehes peavad olema täidetud tööohutusnõuded ja kasutatud asjakohaseid isikukaitsevahendeid.

Indikaatorid: **Metsamajandamistöid** tehes kasutatakse asjakohaseid isikukaitsevahendeid.

- 6.4.3.2. **Organisatsiooni** töötajaid peab teavitama nende tööga seotud riskidest ning riskide ennetamise abinõudest.

Indikaatorid: Riskianalüüsi tulemused on töötajatele teatavaks tehtud. Kehtestatud on ohutusjuhendid ning läbi viidud ohutusjuhendamised.

- 6.4.3.3. **Organisatsiooni** töötajate töö- ja puhkeaeg peab vastama õigusaktidele või sõlmitud kollektiivlepingutele.

- 6.4.3.4. **Organisatsiooni** töötajad peavad saama õiglast töötasu. Renditööjõudu võib kasutada ainult juhul, kui **organisatsioon** suudab tõendada, et renditud töötajate õigused on tagatud.

Märkus: Sarnaste tööülesannetega inimesed, sh renditööjõud, saavad **organisatsioonis** samaväärset töötasu.

Indikaatorid: **Organisatsiooni** töötajad ja **organisatsioonile** teenust pakkuvad füüsilised isikud on registreeritud töötajate registris (TÖR). Renditööjõu korral on sõlmitud renditööjõulepingud ja need töötajad on võrdsustatud **organisatsiooni** oma töötajatega. Töölepingud on sõlmitud kirjalikult.

- 6.4.3.5. **Organisatsioon** peab looma töökeskkonna, kus välditakse töötajate diskrimineerimist ja ebaväärikat kohtlemist ning tagatakse töötajatele võrdsed võimalused.

Indikaatorid: Ei esine töötajate diskrimineerimist ja ebaväärikat kohtlemist ning töötajatele on tagatud võrdsed võimalused. Tõendusmaterjalina sobivad töökeskkonna- ja töösuhete alaste töövaidluste olemasolu ja lahendid.

7. Tugi

7.1. Ressursid

- 7.1.1. **Organisatsioon** planeerib vahendid **juhtimissüsteemi** loomiseks, toimimiseks ja täiustamiseks vastavalt **organisatsiooni jätkusuutliku metsamajandamise** pikaajalistele eesmärkidele.

Indikaatorid: **Organisatsioon** on eraldanud vahendid vajaliku **juhtimissüsteemi** loomiseks, toimimiseks ja täiustamiseks.

7.2. Pädevus

- 7.2.1. **Organisatsioon** tagab, et **metsamajandamistöid** teevad pädevad isikud.

Indikaatorid: **Organisatsiooni** töötajatel on pädevust tõendav dokument (nt kutsetunnistus, erialane haridus, koolitustunnistus või -tõend, juhendamist tõendav dokument).

- 7.2.2. **Organisatsiooni metsamajandamistöid** tegevad isikud peavad omama teadmisi **jätkusuutliku metsamajandamise** kohta ning ennast järjepidevalt täiendama, sh olema läbinud vähemalt **jätkusuutliku metsamajandamise** põhimõtteid tutvustava koolituse või juhendamise.

Indikaatorid: **Metsamajandamistöid** tegevatel isikutel on jätkusuutliku metsamajandamise teadmisi tõendav dokument (nt koolitustunnistus või -tõend, juhendamist tõendav dokument) ja/või on vastav nõue teenuse osutamise lepingutes.

7.3. Teabevahetus

- 7.3.1. Teave **suuremahuliste metsamajandustööde** osas **serditud alal** peab olema **kohalikule kogukonnale** ja tööobjekti vahetule naabrile kättesaadav.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes** ja teistel **mittemetsamaadel**.

Indikaatorid: Teave on kättesaadav, nt avalikud registrid, **organisatsiooni** erinevad teavitusemeetodid ja infokandjad.

7.4. Kaebused

- 7.4.1. **Organisatsioonil** peavad olema **metsamajandamistöid**, omandi- või valdusõigust ja töötingimusi puudutavate vaidluste ja kaebuste lahendamise põhimõtted. Vaidlused ja kaebused lahendatakse vastavalt neile põhimõtetele.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on välja töötatud vaidluste ja kaebuste lahendamise põhimõtted. Vaidlused ja kaebused on lahendatud vastavalt neile põhimõtetele.

7.5. Teabe dokumenteerimine

- 7.5.1. **Organisatsioon** peab **metsamajandamistöödega** seotud teabe dokumenteerima.

Indikaatorid: Teave on dokumenteeritud aja- ja asjakohasena.

- 7.5.2. **Organisatsioon** edastab **puidu** tarnel **PEFC tarneahela sertifikaati** omavatele klientidele vähemalt järgmise teabe:

- a) **puidu** päritolu näitav katastriüksuse tunnus ning riigimetsa korral kvartali ja metsaeraldise number;

- b) sortimendi nimetus;
- c) sortimendi kogus;
- d) puuliik või puuliigirühm;
- e) **PEFC serdi** number;
- f) kohaldatav **PEFC väide**;
- g) **organisatsiooni** nimi;
- h) tarnekuupäev.

Märkus: Puuliigid (nt arukask, sookask, sanglepp, hall-lepp, harilik haab, hübriidhaab, lehise liigid) võib esitada puuliigirühmadena (puuliigirühmaks on nt kask, haab, lepp, lehis jne). Põõsaliike ei pea eristama. Samuti võib küttepuidu puhul kasutada puuliigirühma okaspuu või lehtpuu, kui puuliigid on segamini.

Indikaatorid: Müügi- ja saatedokumentid on nõuetekohaselt vormistatud (saateleht, veoseleht, üleandmise-vastuvõtmise akt, arve, päritoluõiend jne).

8. Metsamajandamine

8.1. 1. kriteerium. Metsa ja selle ökohüvede hoidmine või asjakohane suurendamine, arvestades metsa panust süsinikuringesse

8.1.1. Metsamajandamise eesmärk on **metsa** ja selle **ökohüvede** (sh **metsa** majanduslike, ökoloogiliste, kultuuriliste ja sotsiaalsete väärtuste) säilitamine või suurendamine.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: **Tegevuskavas** on pikaajaliste eesmärkide kirjeldus.

8.1.2. **Metsamajandamistöodel** tuleb eelistada kliimasõbralikke ja ressursitõhusaid töövõtteid, mis säilitavad või suurendavad tulevikus **metsa** tagavara ja **puidu** kvaliteeti, võimet siduda ja talletada süsinikku, arvestades sealhulgas ka **puittoodete asendusefekti**, ning väldivad olulist kahjulikku mõju **metsa** tagavarale, **puidu** kvaliteedile ja/või peamistele **ökohüvedele**.

Indikaatorid: **Metsamajandamistöodel on** eelistatud kliimasõbralikke ja ressursitõhusaid töövõtteid, mis väldivad kahjulikku mõju peamistele **ökohüvedele**.

8.1.3. **Põlise metsamaa** muutmine **mittemetsamaaks** ei ole lubatud, välja arvatud põhjendatud juhtudel:

- a) riigiasutuse või kohaliku omavalitsuse loa või kooskõlastuse alusel vastavalt kehtivatele õigusaktidele, ja
- b) see ei hõlma rohkem kui 5% **organisatsioonile** kuuluvast serditud **metsamaa** pindalast, ja
- c) see ei avalda olulist kahjulikku mõju ökoloogilise, kultuurilise või sotsiaalse tähtsusega aladele või teistele kaitstavatele objektidele ja loob pikaajalisi muinsuskaitselisi, looduskaitselisi, majanduslikke või sotsiaal-majanduslikke **ökohüvesid**, ja
- d) ei raadata märkimisväärselt suure süsinikuvaruga ja **peamisi ökohüvesid** pakkuvaid alasid.

Märkus: Nõue ei kehti, kui **põlise metsamaa** muutmine **mittemetsamaaks** toimub avalikes huvides ja **organisatsioon** ei saa raadamise otsust mõjutada.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on vajadusel asjakohased dokumendid (load/kooskõlastused). Raadatud ei ole rohkem kui 5% serditud **metsamaa** pindalast.

8.1.4. **Ökoloogiliselt väärtuslikku mittemetsamaad** ja **muinsuskaitselisi maastikke** ei metsastata, välja arvatud põhjendatud juhtudel:

- a) riigiasutuse või kohaliku omavalitsuse loa või kooskõlastuse alusel vastavalt kehtivatele õigusaktidele, ja
- b) protsessis on saanud kaasa rääkida **mõjutatud sidusrühmad**, ja
- c) see ei avalda olulist kahjulikku mõju ökoloogilise, kultuurilise või sotsiaalse tähtsusega aladele või teistele kaitstavatele objektidele ja loob pikaajalised

muinsuskaitsetised, looduskaitsetised, majanduslikud, kultuurilised või sotsiaal-majanduslikud **ökohüved**, ja

- d) kui see aitab pikas perspektiivis rohkem siduda süsinikku, ja
- e) see ei hõlma rohkem kui 5% **organisatsiooni ökoloogiliselt väärtusliku mittemetsamaa** tüübist ja **muinsuskaitsetisest maastikust**.

Märkus: Pärast 31.12.2010 metsastatud **ökoloogiliselt väärtuslikku mittemetsamaad** ja **muinsuskaitsetisi maastikke** ei saa sertida, v.a põhjendatud juhtudel.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on vajadusel asjakohased dokumendid (load/kooskõlastused). Metsastatud ei ole rohkem kui 5% serditud **ökoloogiliselt väärtuslikku mittemetsamaast** ja **muinsuskaitsetisi maastikust**.

- 8.1.5. **Põlist metsamaad, ökoloogiliselt väärtuslikku mittemetsamaad** ja **muinsuskaitsetisi maastikke** ei ole lubatud muuta **istandikuks**.

Märkus 1: Pärast 31.12.2010 **põlisele metsamaale, ökoloogiliselt väärtuslikule mittemetsamale** ja **muinsuskaitsetistele maastikele** rajatud **istandikke** ei saa sertida.

Märkus 2: Muinsuskaitsetisel maastikul on lubatud traditsiooniline maakasutus (nt marjapõõsaste ja viljapuude istandik).

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on vajadusel asjakohased dokumendid.

8.2. **2. kriteerium. Metsa kui ökosüsteemi terviklikkuse, elujõulisuse ja ökoloogilise funktsionaalsuse säilitamisele suunatud tegevused**

- 8.2.1. **Metsas** peab säilitama **ökosüsteemi** head seisundit või seda vajadusel parandama, arvestades parimal viisil **metsa struktuuri** ja looduslikke protsesse. Kahjustunud või järk-järgult vaesunud ja terviklikkust kaotanud **ökosüsteem** (degradeerunud **ökosüsteem**) tuleb taastada, kui see on võimalik ja majanduslikult otstarbekas, või jäetakse see looduslikule arengule (suktsessionile).

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: **Metsa** seisund on kirjeldatud metsaregistris, metsamajandamiskavas või muudes andmetes ja metsamajandamise pikaajalised eesmärgid on kirjeldatud tegevuskavas. Degradeerunud alad on kaardistatud, taastamise otstarbekus välja selgitatud ja taastamisele määratud aladel on vastavalt pikaajalisele plaanile võtteid rakendatud.

- 8.2.2. Tuleb tagada **metsa** elujõulisus ja vastupidavus häiringutele, aidates kaasa **metsa** geneetilise, liigilise ja struktuurilise mitmekesisuse säilimisele, ning toetada looduslikke protsesse.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: **Mets** on võimalikult mitmekesise puuliigilise koosseisu ja vanuselise jaotusega. **Metsas** on erinevas seisundis puidulist biomassi (nt jalalkuivanud puud/tüükad, lamapuit, kõdupuit, kännud, säilikpuud), looduslikku järelkasvu ja mitmekesist alusmetsa, **metsa** bioloogilist seisundit ja mitmekesisust näitavaid või märgilise väärtusega linde, loomi, taimi, samblaid, samblikke, seeni jt.

8.2.3. **Metsa** tervislikku seisundit ei tohi tahtlikult ohustada ja kahjustada.

8.2.3.1. Võõrliike ja/või -genotüüpe, mis ohustavad looduslikku tasakaalu, ei tohi metsa viia ega metsas levitada.

8.2.3.2. Liike ja/või liikide genotüüpe, mis ohustavad teiste metsaomanike **metsa** seisundit, puude kasvamist, **puidu** kvaliteeti või teiste **peamiste ökohüvede** kvaliteeti, ei tohi **metsa** viia ega **metsas** levitada.

8.2.3.3. Kui **organisatsioon** on punktis 8.2.3.1. ja 8.2.3.2. viidatud liike ja/või liikide genotüüpe **metsa** viinud enne 31.12.2022, siis nende liikide ja/või genotüüpide looduslikul levikul peab **organisatsioon** tagama teiste omanike **metsa** ohutuse.

Indikaatorid: **Metsas** puuduvad tahtlikult sisse toodud võõrliigid ja -genotüübid.

8.2.4. Tule kasutamine **metsamajandamistöodel** on keelatud, välja arvatud raidmete raielangil hunnikutes põletamine ja **kontrollitud põletamine**, kui see on põhjendatud ja kooskõlastatud Päästeametiga.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on **kontrollitud põletamise** vajadus põhjendatud ja põletamine on kooskõlastatud Päästeametiga.

8.2.5. **Organisatsioonil** tuleb **metsamajandamistöodel** vältida õli ja kütuse leket ning prügistamist. **Organisatsioonil** ja/või töövõtjal peab olema valmisolek kütuse- ja õlilekke ning prügistamise vältimiseks ja likvideerimiseks.

Indikaatorid: **Metsamajandamistöode** käigus ei ole tekkinud jäätmeid, prügi ja reostust. Tööobjektidel, kus töötavad metsamasinad, on esmased reostustõrjevahendid (nt labidas, absorbent ja nõu/plastkott saastunud materjali hoiustamiseks). **Organisatsioonil** on olemas käitumispõhimõtted, valmisolek ja võimekus õli ja kütuse lekke ärahoidmiseks ning likvideerimiseks (nt teenuse osutamise lepingutes vastavad punktid, lekkekindlad kanistrid ja kütusemahutid).

8.2.6. Metsakahjustuste ärahoidmiseks ja nende leviku tõkestamiseks tuleb eelistada bioloogilisi võtteid ja vahendeid. Mittebioloogiliste **taimekaitsevahendite** kasutamine **metsamaal** on lubatud vaid põhjendatud juhtudel.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: Metsataimi on töödeldud (nt taimekaitsevahendiga pritsimine, vahatamine, liimi-liiva seguga töötlemine männikärsaka tõrjeks ja repellentide kasutamine ulukikahjustuste ärahoidmiseks), kasutatakse feromoonpüüniseid ja/või püünispuid, raietel on kände töödeldud juurepessu vastu, eelistatud on kasvukohatüübile sobiva koosseisuga puistuid, segametsa, õigeaegseid raieid jne.

8.2.7. Mittebioloogiliste **taimekaitsevahendite** kasutamine tuleb dokumenteerida.

Indikaatorid: Mittebioloogiliste **taimekaitsevahendite** kasutamine on dokumenteeritud (sisaldades aega, kohta ja vahendit).

8.2.8. Keelatud on Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) ohuklassi 1A ja 1B **taimekaitsevahendite** ning teiste väga mürgiste **taimekaitsevahendite** kasutamine.

Indikaatorid: Mittebioloogiliste **taimekaitsevahendite** kasutamise dokumentatsioon.

8.2.9. Keelatud on **metsamaal** kasutada glüfosaate sisaldavaid **taimekaitsevahendeid**.

Indikaatorid: Mittebioloogiliste **taimekaitsevahendite** kasutamise dokumentatsioon.

8.2.10. **Taimekaitsevahendite** kasutamisel tuleb järgida tootjapoolset juhendit, töötajad tuleb eelnevalt koolitada, juhendada ja tagada neile nõuetekohaseid isikukaitsevahendeid.

Indikaatorid: Kasutajad on juhendatud, mittebioloogiliste **taimekaitsevahendite** kasutamisel on kasutajal taimekaitsetunnistus, kasutusel on asjakohased isikukaitsevahendid, dokumentatsioon on aja- ja asjakohane.

8.2.11. **Metsamaal** on lubatud kasutada vaid orgaanilisi väetisi, looduslikke mineraalväetisi, looduslikke mullaparandajaid, biostimulaatoreid ning bioregulaatoreid, kui need ei ole õigusaktides keelatud.

Märkus 1: Looduslik mineraalväetis on nt puutuhk, turbatuhk, põhu-, heina- ja rootuhk, mullaparandaja on lubi, dolomiidipulber, põlevkivituhk.

Märkus 2: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: Väetiste kasutamine on dokumenteeritud (sisaldades aega, kohta ja vahendit).

8.3. 3. kriteerium. Puidu, mittepuiduliste metsasaaduste ja teiste peamiste ökohüvede tootlikkuse säilitamine või suurendamine

8.3.1. **Metsamajandamistöõde** järgselt peab säilima **metsa** võime jätkusuutlikult toota **puitu** ja/või pakkuda teisi **peamisi ökohüvesid**.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: **Organisatsioon** on määratlenud jätkusuutliku kasutusmahu.

8.3.2. **Organisatsioon** peab majandustegevuse planeerimisel arvestama võimalike turumuutustega **puidu**, **äriliste mittepuiduliste metsasaaduste** ja teiste **peamiste ökohüvede** osas.

Indikaatorid: Majandustegevuse planeerimisel on arvestatud võimalike turumuutustega.

8.3.3. **Metsamajandamistööd** tuleb teha ajal ja viisil, mis ei vähenda **puidu**, **mittepuiduliste metsasaaduste** ja/või teiste **peamiste ökohüvede** tootlikkust.

Indikaatorid: Pinnast ja kasvama jäävaid puid ei ole oluliselt vigastatud. Kaitstavatel loodusobjektidel on tehtud **metsamajandamistöid** vastavalt kaitsekorralduskavale jm esitatud nõuetele (nt tööd on tehtud külmunud või kuiva pinnasega). **Peamiste ökohüvede** tootlikkuse säilimise tingimused on tagatud.

8.3.4. **Puidu**, **äriliste mittepuiduliste metsasaaduste** ja/või teiste **peamiste ökohüvede** kasutusmaht peab tagama nende tootlikkuse pikaajalise jätkusuutlikkuse.

Indikaatorid: Kasutusmaht ei ole suurem kui määratletud pikaajaline jätkusuutlik maht.

- 8.3.5. **Metsaparandustaristu** kavandatakse, ehitatakse, rekonstrueeritakse, uuendatakse ja hooldatakse **puidu, äriliste mittepuiduliste metsasaaduste** ja teiste **peamiste ökohüvede** kättesaadavuse parandamiseks, tekitades sellega võimalikult väikest kahju keskkonnale.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on olemas **metsaparandustaristuga** seotud tegevuste põhjendused, **metsaparandustaristu** ehitamisel, rekonstrueerimisel ja uuendamisel on olemas tööprojektid ja asjakohased kooskõlastused. Tööde tegemisel on arvesse võetud **kaitsealuste liikide** leiukohad, keskkonnanõuded ja teised piirangud.

8.4. **4. kriteerium. Bioloogilise mitmekesisuse säilitamine, kaitsmine ja asjakohane suurendamine metsas**

- 8.4.1. **Metsamajandamistöode** kavandamisel arvestatakse kohaliku päritoluga bioloogilise mitmekesisuse säilitamise ja kaitsmisega nii **maastiku, ökosüsteemi**, liikide kui geneetilisel tasandil.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**, v.a arvatud liikide kasutamisel, mis ohustavad naaberalade bioloogilist mitmekesisust.

Indikaatorid: **Metsa** uuendamisel on kasutatud lubatud algmaterjali päritoluga **kultiveerimismaterjali**, tahtlikult ei ole **metsamaale** toodud bioloogilist mitmekesisust ohustavaid võõrliike ja -genotüüpe. Looduslikku tasakaalu ohustavate liikide sissetungi ohu korral on teavitanud asjakohast riigiasutust ja järgitakse soovitusi leviku tõkestamiseks.

- 8.4.2. **Ökoloogiliselt väärtuslik mets** ja **ökoloogiliselt väärtuslik mittemetsamaa** peavad olema määratletud ja kaardistatud metsainventeerimisel, riiklike registrite alusel ja/või **organisatsiooni** enda vabatahtliku otsuse alusel.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on teada **ökoloogiliselt väärtusliku metsa ja ökoloogiliselt väärtusliku mittemetsamaa** asukohad.

- 8.4.3. **Metsamajandamistöode** kavandamisel ja tegemisel tuleb **ökoloogiliselt väärtuslikku metsa** ja **ökoloogiliselt väärtuslikku mittemetsamaad** säilitada, jättes need majandamisest kõrvale või kasutades seal töövõtteid, mis ei kahjusta oluliselt ökoloogilisi väärtusi, vaid pigem soodustavad väärtuste püsimist või kujunemist ja rikastavad **metsa struktuuri**.

Indikaatorid: Inventeerimisandmed, kaardimaterjal ja metsateatised on kooskõlas ja näitavad **ökoloogiliselt väärtuslikku metsa** ja **ökoloogiliselt väärtuslikku mittemetsamaa** kõrvale jätmist majandamisest või **metsamajandamistööd** on kavandatud ja tehtud vastavalt **organisatsiooni** sõnastatud põhimõtetele ja ei ole kahjustanud ökoloogilisi väärtusi. Tehtud **metsamajandamistööd** vastavad kaitse-eeskirjale, olemas on asjakohased kooskõlastused. **Metsa** on jäetud vähemalt sama palju struktuurielemente, kui näevad ette õigusaktid. I ja II kategooria linnuliikide teadaolevates pesitsuspaikades ei ole tehtud pesitsusajal raietöid, v.a loodusõnnetuse tõttu hukkunud puistutes, kui see on vajalik puidu riknemise vältimiseks või looduslike tegurite tagajärjel halva tervisliku seisundiga puistutes, kui see on metsakaitseliselt hädavajalik metsakahjustuse leviku piiramiseks.

- 8.4.4. **Kaitsealuseid liike** ei tohi turustada, v.a kui seda võimaldavad õigusaktid ja CITES ehk „Loodusliku loomastiku ja taimestiku ohustatud liikidega rahvusvahelise kaubanduse konventsioon“.

Indikaatorid: Turustatavate **kaitsealuste liikide** müügidokumentatsioon.

- 8.4.5. **Metsa** peab uuendama viisil, mis tagab **metsa** ja/või **peamiste ökohüvede** pikaajalise püsimise ja tootlikkuse.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: **Mets** on edukalt uuenenud ja **peamised ökohüved** on säilinud või taastunud või taastuvad. **Auditeeritavale üksusele** on kasvama jäetud tolmeldajatele väärtuslikud puud, põõsad ja teised taimed (nt paakspuu, toomingas, paju, remmelgas, pärn, tamm, vaher, põdrakanep, vaarikas jne).

- 8.4.6. Metsauuendamisel ja **metsastamisel** tuleb kasutada kasvukohatüübile sobivat ning lubatud algmaterjali päritoluga **kultiveerimismaterjali**. **Istandikus** ei tohi kasutada invasiivseid ja/või Eestis keelatud võõrliike ja hübriide.

Indikaatorid: Metsauuendamisel ja **metsastamisel** on kasutatud lubatud algmaterjali päritoluga liike/hübriide. **Istandikus** ei ole kasutatud invasiivseid ja/või Eestis keelatud võõrliike ja hübriide.

- 8.4.7. **Metsamajandamistöodel** tuleb eelistada töövõtteid, mis aitavad kaasa **metsa ökoloogilise ajalis-ruumilise sidususe** säilitamisele, parandamisele, taastamisele või taastumisele.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: **Organisatsioon** on kasutanud töövõtteid, mille tulemusena on **auditeeritaval üksusel** olemas **metsa ökoloogilist ajalis-ruumilist sidusust** tagavad struktuurid ja omadused, nt erinevatest puuliikidest säilikuud, säilikuude grupid koos teise rinde ja/või alusmetsaga, erinevas lagunemisastmes **puit** (nt jalalkuivanud puud/tüükad, lamapuit, kõdupuit, kännud), on jäetud **puhverribasid**, säilitatud on **metsa** mikrostruktuure, mitmekesise koosseisu ja erineva vanusega metsi, looduslikku järelkasvu ja alusmetsa mitmekesisust, **metsa** bioloogilist seisundit ja mitmekesisust näitavaid märgilise väärtusega linde, loomi, taimi, samblaid, samblikke, seeni.

Kuni 3 ha langi puhul on sidususe tagamiseks säilikuud langile jäetud üksikutena või gruppidena, üle 3 ha on eelistatud säilikuude gruppe.

Kaitstaval loodusobjektile oleval I ja II-kategooria liigi leiukohal on säilikuud jäetud majandusmetsas nõutust vähemalt kaks korda rohkem.

Nektarit ja õietolmu pakkuvad puud ja põõsad asuvad eelkõige raielangi avatud äärealadel või on vähemalt poole võra ulatuses avatud valgusele (nt teed, sihid, kraavid, sulglohud, veekogude kaldad), kus on neil võimalik õisi moodustada.

*Märkus **puhverriba** indikaatori selgituseks:* **Puhverribad** jäetakse eelkõige raielangi servaalale, mis külgneb põllumajandusliku maa, pool-loodusliku rohumaa, soo või loodusliku veekoguga. Sobivate tingimuste korral säilitatakse võimalust mööda olemasolevad jalalkuivanud puud/tüükad ja lamapuit ning jäetakse kasvama säilikuud või säilikuude grupid. Tüükaid võib juurde tekitada tüügastamise teel, eriti kasvukohatüüpides, kus on suurem oht tuuleheitele.

8.4.8. Keelatud on kasutada geneetiliselt muundatud **kultiveerimismaterjali**.

Indikaatorid: Kasutatud **kultiveerimismaterjali** algmaterjali päritolu andmed.

8.4.9. **Metsamajandamistöodel** tuleb eelistada töövõtteid, mis säilitavad või parandavad **metsa struktuuret** varieeruvust ja mikroelupaikade mitmekesisust.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: Eelkõige on mõeldud puistu koosseisulist, vanuselist, rindelise ja maastikulise varieeruvust. **Organisatsioon** on kasutanud sobivaid töövõtteid, mille tulemusena on **metsas** lamapuitu ja tüükaid, looduslikku järelkasvu ja mitmekesisust alusmetsa, kasvama on jäetud nektari- ja õietolmutaimi. Mikropinnavorme pole oluliselt kahjustatud. Sobivate tingimuste ja võimaluste korral on olemas segametsad, häilud ning erivanuselised ja erinevate puuliikidega puistud **maastikul**.

8.4.10. **Metsamajandamistööd** peavad olema läbi viidud viisil, mis ei tekita **metsale** kui **ökosüsteemile** püsivaid kahjustusi. Võimalusel tuleb kasutada abinõusid **metsa struktuuri** ja bioloogilise mitmekesisuse ja/või peamiste **ökohüvede** säilitamiseks või parendamiseks.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: **Metsale** kui **ökosüsteemile** ei ole tekitatud olulisi püsivaid kahjustusi ja kahjustuste olemasolul on püütud seisundit parendada asjakohaste abinõudega.

8.4.11. **Metsaparandustaristu** kavandamisel ja ehitamisel peab hindama kavandatud tööde mõjusid. Oluliste negatiivsete mõjude korral **ökoloogiliselt väärtuslikule metsale, ökoloogiliselt väärtuslikule mittemetsamaale** ja looduslikele veekogudele peab kavandama leevendavaid tegevusi.

Indikaatorid: **Metsaparandustaristu** kavandamisel ja ehitamisel on mõjud ja riskid hinnatud. Olemas on vajalikud riiklikud load/kooskõlastused. Negatiivsete mõjude korral on alustatud leevendavate tegevustega.

8.4.12. Ulatuslike ulukikahjustuste vähendamiseks peab rakendama abinõusid.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: Ulatuslike kahjustuste esinemisel on planeeritud ja võetud tarvitusele abinõud (nt repellendi kasutamine, kokkulepe jahiseltsiga).

8.4.13. Bioloogilise mitmekesisuse hoidmiseks säilitatakse **metsamajandamistöodel** ökoloogiliselt olulisi struktuurielemente (nt jalalkuivanud puid ja tüükaid, lamapuitu, õõnsaid puid, põlemisjälgedega puid, vanade puudega alasid, puistus väheesinevaid puuliike, suuri kive, kiviaedu, sulglohke), arvestades ka nende võimalikku mõju **metsa** tervislikule seisundile, **puidu** kvaliteedile, **ökosüsteemi** seisundile, naaber-**ökosüsteemidele** ja inimeste ohutusele.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: Erinevate struktuurielementide olemasolu, nt erinevatesse põlvkondadesse kuuluvad ja erinevas vanuses puud, mitmekesine **puistute koosseis auditeeritaval üksusel**, kõvad lehtpuud ja pärn, jalalkuivanud puud/tüükad, lamapuit, säilikpuud, tormiheide koos juuremäta ja tüvega, põõsad

(nt türnpuu, kuslapuu, porss, paakspuu, toomingas, pihlakas). Tüükaid võib juurde tekitada tüügastamise teel, eriti kasvukohatüüpides, kus on suurem oht tuuleheitele.

8.5. 5. Kriteerium. Metsa kui keskkonda reguleeriva ökosüsteemi rolli säilitamine ja suurendamine.

8.5.1. Tuleb säilitada või parendada **metsa** rolli keskkonna tasakaalustajana: erosiooni ja üleujutuste vähendajana, veerežiimi puhverdajana, kliima reguleerijana, süsiniku sidujana ja/või teiste ühiskonnale oluliste **ökohüvede** pakkujana.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: Looduslike veekogude äärde on jäetud veekogu **puhverribad**. Veekogu **puhverribadel** ei ole kahjustatud pinnast. **Organisatsioonil** on määratletud olulised kultuurilised ja sotsiaal-majanduslikud **ökohüved**.

*Märkus **puhverriba** indikaatori selgituseks:* Loodusliku veekogu **puhverribale** on jäetud kasvama põõsad, järelkasv ja teise rinde puud. Võimalusel säilitatakse seal olevad jalalkuivanud puud/tüükad ja lamapuit ning jäetakse kasvama säilikpuud või säilikpuude grupid. **Puhverriba** võib moodustada ka väljaarenenud rohukamaraga niiduilmeline kooslus.

8.5.2. Organisatsioonil peab olema ülevaade olulistest **keskkonnakaitselise funktsiooniga metsadest** ja **keskkonda tasakaalustava funktsiooniga metsadest** ning nende majandamine peab tagama nende funktsioonide säilimise pikema aja jooksul.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on kaardistatud **keskkonnakaitselise funktsiooniga** ja **keskkonda tasakaalustava funktsiooniga metsad**. Kaardistatuks loetakse ka eraldiste nimekirja, mida osatakse kaardil ja looduses näidata.

8.5.3. **Metsamajandamistöodel** tuleb kasutada tööks sobilikku aega, tehnikat ja töövõtteid, et võimalikult vähe kahjustada pinnast, ära hoida erosiooni ja setete kandumist veekogudesse ning vooluveekogude ummistumist.

Märkus: Vooluveekogude ummistustest hoidumise nõue ei kehti liigniiskete metsade ja sooelupaikade taastamise aladel.

Indikaatorid: Vooluveekogud (ojad, kraavid, jõed) ei ole pärast **metsamajandamistöode** lõppu ummistatud. Looduslike veekogude äärde on jäetud veekogu **puhverribad**. Veekogu **puhverribadel** ei ole kahjustatud ega reostatud pinnast ning **puhverribale** ei ole ladustatud **puitu** ega kütte- ja määrdeaineid.

*Märkus **puhverriba** indikaatori selgituseks:* Loodusliku veekogu **puhverribale** on jäetud kasvama põõsad, järelkasv ja teise rinde puud. Võimalusel säilitatakse seal olevad jalalkuivanud puud/tüükad, lamapuit ning jäetakse kasvama säilikpuud või säilikpuude grupid. **Puhverriba** võib moodustada ka väljaarenenud rohukamaraga niiduilmeline kooslus.

8.5.4. **Metsamajandamistöodel** välditakse kütte- ja määrdeainete ning **taimekaitsevahendite** veekogudesse sattumist.

Indikaatorid: Veekogudesse ei ole sattunud kütte- ja määrdeaineid ega **taimekaitsevahendeid**. On tagatud, et tankimine ja tankurite kasutamine ei reosta veekogusid (nt spetsiaalse otsakutega tankurid, tankuril lekkimist vältivad topeltseinad või turvaümbris, ladustamine spetsiaalsetes kütusekanistrites).

- 8.5.5. **Metsaparandustaristut** ehitades, rekonstrueerides ja uuendades tuleb hoida ära vooluveekogude ummistumist, et säilitada võimalikult palju veekogu loomulikku veerežiimi, vähendada setete jõudmist eesvoolu ja looduslikesse veekogudesse ning vältida kütte- ja määrdeainete veekogudesse sattumist.

Indikaatorid: Loodusliku veekogu looduslik seisund on säilitatud ja vajadusel rajatud kahjustumise vältimiseks settetiike vmt. Vooluveekogud (ojad, kraavid, jõed) ei ole pärast **metsaparandustööde** lõppu ummistatud. Veekogudesse ei ole sattunud kütte- ja määrdeaineid.

8.6. 6. Kriteerium. Metsa kultuuriliste ja sotsiaal-majanduslike ökohüvede säilitamine või asjakohane parandamine

- 8.6.1. **Metsamajandamistöödel** arvestatakse **metsa** kultuuriliste ja sotsiaal-majanduslike väärtustega.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on kaardistatud kultuuriliste väärtustega **metsad**. Kaardistatuks loetakse ka eraldiste nimekirja, mida osatakse kaardil ja looduses näidata.

- 8.6.2. **Organisatsioon** ei tohi seada põhjendamatuid piiranguid igaüheõigusele. Igaüheõiguse alusel on **mets** avatud kõigile, arvestades **organisatsiooni** majandustegevuse eripära. Piirangute seadmine on lubatud põhjendatud juhtudel, nt omandiõiguse kaitse, **metsa** tervisliku seisundi tagamise, **peamiste ökohüvede** pakkumisel rahalise kasu saamise eesmärgil, sihiliku prügistamise vältimise ja ohutuse tagamise eesmärgil, või kui **ökohüvede** varumine võib seada ohtu loodusliku koosluse säilimisele.

Indikaatorid: **Metsa** kasutamine on võimalik igameheõiguse raames, igaüheõiguse piiramisel on olemas asjakohane põhjendus. Virgestusmetsades on radade ja teede kasutamine võimalik ka pärast **metsamajandamistööde**.

- 8.6.3. **Metsamajandamistöödel** tuleb arvestada ajalooliste, kultuuriliste ja vaimsete väärtustega, mis on määratletud riiklikult või väärtuse olemasolu on kokku lepitud **kohaliku kogukonna** ja **organisatsiooni** vahel.

Indikaatorid: **Organisatsioon** on säilitanud registrisse kantud ajalooliste ristidega ristipuud ning kahjustatud ei ole registrisse kantud kinnismälestisi ega ristimetsi. **Kohaliku kogukonna** ja **organisatsiooni** vahel on kokku lepitud väärtuste olemasolu (nt hauad, kalmed, kalmistud, kääpad, kiviaiad, hiie- või raviiallikad, hiie- või kultuskivid, metsavennapunkrid) ja **metsamajandamistööde** töövõtetendel aladel ning kokkuleppeid on järgitud.

- 8.6.4. Metsamajandamine peab pikas perspektiivis edendama kohalike elanike kultuurilist ja sotsiaal-majanduslikku heaolu. Kui see on asjakohane, siis kaasatakse **metsamajandamistööde** planeerimisse **kohalik kogukond**.

Märkus: Nõuet ei pea rakendama **istandikes**.

Indikaatorid: **Organisatsioon** on määratlenud olulised kultuurilised ja **peamised ökohüved**. **Kohaliku kogukonna** esitatud põhjendatud ettepanekutele on vastatud ja lahendamiseks on tegeletud.

- 8.6.5. **Kohalike kogukondade** traditsioonilisi teadmisi ja uuenduslikke ideid kasutusele võttes jagatakse tulud ja kulud õiglaselt.

Indikaatorid: Asjakohasel juhul, kui on kasutatud **kohalike kogukondade** traditsioonilisi teadmisi või uuenduslikke ideid, siis on sõlmitud dokumenteeritud kokkulepped **kohalike kogukondadega**.

- 8.6.6. **Organisatsioon** peab arvestama ja soodustama metsanduse rolli Eesti majanduses ja kohalikus sotsiaal-majanduslikus heaolus. Selleks pööratakse tähelepanu piirkondlike inimeste tööhõivele ja Eestis asuvate ettevõtete toorme vajadustele.

Indikaatorid: Võimalusel on kasutatud piirkondlikku tööjõudu, **puidu** tarnimisel on eelistatud Eestis asuvaid puiduväärindajaid ja -kasutajaid .

- 8.6.7. **Organisatsioon** võimaldab teadustöö tegemist oma **metsas**, arvestades omandiõigust, **organisatsiooni** majandustegevuse eripära, inimeste ohutust ning mõju metsatagavarale ja puidu kvaliteedile ning **peamistele ökohüvedele**. **PEFC serditud metsas** on eelistatud teadustööd, mis toetavad **jätkusuutlikku metsamajandamist**.

Indikaatorid: **Organisatsioon** ei ole teinud põhjendamatuid takistusi teadustöö tegemiseks või on sõlminud vajalikud kokkulepped teadlastega.

- 8.6.8. **Organisatsioon** võimaldab riigikaitsealast väljaõpet oma **metsas**, arvestades omandiõigust, **organisatsiooni** majandustegevuse eripära, inimeste ohutust ning mõju metsa tagavarale, puidu kvaliteedile ja **peamistele ökohüvedele**.

Indikaatorid: **Organisatsioon** ei ole teinud põhjendamatuid takistusi riigikaitsealaseks väljaõppeks.

9. Tulemuslikkuse hindamine

9.1. Jälgimine, analüüsimine ja hindamine

- 9.1.1. **Organisatsioon** peab regulaarselt hindama **metsamajandamistööde** kvaliteeti ja mõju metsale ja **peamistele ökohüvedele** ning vajadusel korrigeerima oma tegevusi.

Indikaatorid: **Metsamajandamistööde** kvaliteet ning mõju **metsale** ja **peamistele ökohüvedele** on hinnatud. Hindamise tulemustega on arvestatud **metsamajandamistööde** kavandamisel ja tegemisel. **Organisatsioonil** on määratletud seire regulaarsus.

- 9.1.2. Regulaarselt tuleb jälgida looduslike ja inimtekkeliste kahjustuste olemasolu ja nende mõju metsa tervislikule seisundile ja **peamiste ökohüvede** kvaliteedile ning vajadusel korrigeerida oma tegevusi.

Indikaatorid: Looduslikud ja inimtekkelised kahjustused on registreeritud. **Organisatsioonil** on määratletud seire regulaarsus.

- 9.1.3. **Organisatsioon** peab regulaarselt jälgima ja hindama **äriliste mittepuiduliste metsasaaduste** kasutust ja seisukorda ning vajadusel korrigeerima oma tegevusi.

Indikaatorid: **Organisatsioon** on hinnanud **äriliste mittepuiduliste metsasaaduste** kasutust ja seisukorda. **Organisatsioonil** on määratletud seire regulaarsus.

- 9.1.4. **Organisatsioon** peab jälgima regulaarselt töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmist ning vajadusel korrigeerima oma tegevusi.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on tehtud töökeskkonna riskianalüüs, kehtestatud ohutusjuhendid ning läbi viidud ohutusjuhendamised. Tööõnnetuste korral on läbi viidud tööõnnetuse uurimine (on olemas tööõnnetuste register ja uurimise raportid) ning abinõud samalaadsete õnnetuste vältimiseks on ellu viidud).

9.2. Sisekontroll

- 9.2.1. **Organisatsioon** peab vähemalt üks kord sertimise perioodi jooksul analüüsima oma tegevusi tööde planeerimisel ja tegemisel ning tegevuste vastavust **PEFC standardi** nõuetele.

Indikaatorid: Analüüs on tehtud ja juhtkond on selle heaks kiitnud.

9.3. Juhtimissüsteemi läbivaatamine

- 9.3.1. **Organisatsioon** peab regulaarselt üle vaatama **juhtimissüsteemi**; see peab hõlmama ka eelnevas auditis välja toodud mittevastavuste ja parandusabinõude ülevaatamist ning vajadusel juhtimissüsteemi täiustamist.

Indikaatorid: **Juhtimissüsteem** toimib. Vajalikud parandusabinõud on kasutusele võetud. Mittevastavused ja parandusabinõud on läbi arutatud juhtkonna tasandil.

10. Täiustamine

10.1. Mittevastavus ja parandusabinõud

10.1.1. Juhul, kui auditiga leitakse mittevastavus standardi nõuetele, peab **organisatsioon** reageerima mittevastavusele ja:

10.1.1.1. hindama mittevastavuse põhjuseid;

10.1.1.2. kavandama abinõud mittevastavuse kordumise vältimiseks ja võimalusel kõrvaldamiseks;

10.1.1.3. hindama parandusabinõude tõhusust.

Indikaatorid: Mittevastavuse põhjused on hinnatud ja mittekordumise abinõud kavandatud (muuhulgas juhtkonna tasandil). Parandusabinõud peavad olema vastavuses leitud mittevastavuste avaldatud mõjuga. **Juhtimissüsteemi** on vajadusel muudetud. **Organisatsiooni** mittevastavused ja parandusabinõud on dokumenteeritud.

10.2. Pidev täiustamine

10.2.1. **Organisatsioon** peab hoidma **juhtimissüsteemi** aja- ja asjakohasena.

Indikaatorid: **Organisatsioonil** on välja töötatud põhimõtted, mille alusel **juhtimissüsteemi** aja- ja asjakohasust hinnatakse ja mille alusel on võimalik aja- ja asjakohasust ka tõendada.

Lisa 1. Kohaldatavate õigusaktide loetelu

- Metsaseadus
- Metsa majandamise eeskiri
- Metsa korraldamise juhend
- Metsakorraldaja katsetöödele ja eksamitele esitatavad nõuded, katsetööde ja eksamite korraldamise ja tulemuste hindamise kord ning ekspertkomisjoni moodustamine ja töökord
- Metsakorraldustööde tehniliste vahendite kohta esitatavad nõuded
- Metsa hindamise meetodiline juhend
- Metsateatise esitatavate andmete loetelu ning metsateatise esitamise, menetlemise ja registreerimise kord ning tähtajad
- Metsamaterjali veoeeskiri, metsamaterjali üleandmise-vastuvõtmise aktile ja veoselehele esitatavad nõuded ning müüdud või ostetud raieõiguse või metsamaterjali kohta Maksu- ja Tolliametile esitatava teatise vorm
- Taimede paljundamise ja sordikaitse seadus
- Metsa uuendamisel kasutada lubatud kultiveerimismaterjali algmaterjali päritolu, kultiveerimismaterjali tarnimise ja turustamise nõuded
- Metsa uuendamisel kasutada lubatud võõrpuuliikide loetelu
- Erastataval maal asuva metsa maksumuse määramise kord
- Õigusvastaselt võõrandatud maal hooldusraie tegemise ja piirisihtide raiumise kord
- Eriveo tingimused ning eriveo teostamise ja erilubade väljaandmise kord ning tee omanikule tekitatud kulutuste hüvitamise, eriloa menetlustasu ja eritasu määrad
- Tee omanikule erakorralise veo või sõiduga tekitatud kulutuste hüvitamise ja eritasu määrad ning erilubade väljaandmise kord
- Suuremõõtmelise ja/või raskekaalulise autoveo eeskiri
- Puidu mõõtmise ja mahu määramise meetodid, mõõtmistäpsusele ning mõõtmistulemuste dokumenteerimisele esitatavad nõuded
- Vääriselupaiga klassifikaator ja valiku juhend
- Suure, keskmise ja väikese metsade tuleohuga maakondade jaotus
- Metsatee seisundi kohta esitatavad nõuded
- Looduskaitse seadus
- Jahiseadus
- Muinsuskaitse seadus
- Maaparanduse seadus
- Maapõu seadus
- Veeseadus
- Keskkonnaseadustiku üldosa seadus
- Töötervishoiu ja tööohutuse seadus
- Töölepinguseadus
- Asjaõiguse seadus
- Asjaõiguse seaduse rakendamise seadus
- Võlaõiguse seadus
- Majandustegevuse seadustiku üldosa seadus
- Äriseadustik
- Tulumaksuseadus
- Käibemaksuseadus
- Kinnistusraamatu seadus
- Kinnisasja omandamise kitsendamise seadus

- Maakatastriseadus
- Maamaksuseadus
- Maksukorralduse seadus
- Taimekaitseadus
- Tuleohutuse seadus
- Autoveoseadus
- Tolliseadus
- Planeerimisseadus
- Ehitusseadustik
- Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadus
- Raamatupidamise seadus
- Korruptsioonivastane seadus
- Karistusseadustik
- Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus
- Keskkonnatasude seadus
- Turismiseadus
- Riigimetsa Majandamise Keskuse põhimäärus
- Riigimetsas kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi kord
- Sotsiaalmaksuseadus
- Ametiühingute seadus
- Töötajate üleühenduselise kaasamise seadus
- Kollektiivlepingu seadus
- Kollektiivse töötüli lahendamise seadus
- Töökeskkonna ohutegurite ja tööde loetelu, mille puhul alaealise töötamine on keelatud
- Töökohale esitatavad töötervishoiu ja tööohutuse nõuded
- Töövahendi kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded
- Ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded ning töökeskkonna keemiliste ohutegurite piirnormid
- Raskuste käsitsi teisaldamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded
- Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded müra mõjutatud töökeskkonnale, töökeskkonna müra piirnormid ja müra mõõtmise kord
- Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded vibratsioonist mõjutatud töökeskkonnale, töökeskkonna vibratsioon vibratsiooni mõõtmise kord
- Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded elektromagnetväljadest mõjutatud töökeskkonnale, elektromagnetväljadega kokkupuute piirnormid ja rakendusväärtused ning elektromagnetväljade mõõtmise kord
- Bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud töökeskkonna töötervishoiu ja tööohutuse nõuded
- Töötuskindlustuse seadus
- Võrdse kohtlemise seadus
- Soolise võrdõiguslikkuse seadus
- Lastekaitseadus
- Riigihangete seadus